

Українська
мова

БУКВАР

Частина 1

я ю ь ш х о с т р п н м
ш ц ч у л м
ї і к

Б Г Е Ж З И
А В Г Д Є

МОЯ УКРАЇНА

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ
ГЕРБ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ
ПРАПОР УКРАЇНИ

Державний гімн України

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

М. Д. Захарійчук

УКРАЇНСЬКА МОВА

БУКВАР

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

(У 2-х частинах)

ЧАСТИНА 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Київ
«Грамота»
2018

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 06. 07. 2018 № 734)

Видано за державні кошти. Продаж заборонено.

Умовні позначення:

— учуся слухати-розуміти;

— нехай тобі почитають;

— словник;

— мої навчальні досягнення;

— мовні, мовленнєві
й інтелектуальні ігри;

— робота в парах;

— робота в групах;

QR-код — аудіозапис тексту.

— слово з одного складу;

— двоскладове слово з наголосом на першому складі (*зо́шит*);

— двоскладове слово з наголосом на другому складі (*літа́к*);

— трискладове слово (*маши́на*);

┌ — речення з одного слова — *Літо*.

┌ — речення з двох слів — *Моя школа*.

┌ — речення з трьох слів — *Діти в школі*.

[•] — голосний звук; [—] — твердий приголосний звук;

[=] — м'який приголосний звук.

Захарійчук М. Д.

3-38 Українська мова. Буквар : У 2-х частинах : Частина 1 : підруч.
для 1 кл. закл. загальн. середн. освіти / М. Д. Захарійчук. — К. :
Грамота, 2018. — 112 с. : іл.

ISBN 978-966-349-685-6

ISBN 978-966-349-686-3 (частина 1)

Підручник «Українська мова. Буквар» (у 2-х частинах) розроблений відповідно до Державного стандарту початкової освіти, Типової освітньої програми мовно-літературної галузі колективу авторів під керівництвом Савченко О. Я. та спрямований на реалізацію компетентнісного підходу в навчальному процесі молодших школярів. Навчальний зміст підручника забезпечує реалізацію завдань змістових ліній програми й спрямований на формування предметних (лексичних, фонетичних, діалогологічних, комунікативних, художньо-мовленнєвих, каліграфічних, орфографічних) і ключових компетентностей.

Для учнів, учителів, методистів, батьків.

УДК 811.111*кл1(075.2)

ISBN 978-966-349-685-6

ISBN 978-966-349-686-3 (частина 1)

© Захарійчук М. Д., 2018

© Видавництво «Грамота», 2018

ОСІНЬ

Осінні свята України

1
вересня

День знань

Вітаємо всіх хлопчиків, дівчаток!
В руках у вас новенькі «Букварі».
Для вас сьогодні — особливе свято:
Сьогодні ви вже учні, школярі!

Перша
неділя
жовтня

День учителя

14
ЖОВТНЯ

Покрова Пресвятої Богородиці
День козацтва
День захисника України

28
ЖОВТНЯ

День бабусь і дідусів

Пам'ятайте ж бо, малята,
Справ у вас — ой як багато!
Та бабусю й дідуся
Не забудьте привітати.

ЗНАЙОМИМОСЯ: Я І МОЯ РОДИНА

Сім'я

Мама, тато, дід, бабуся —
Всіх назву, не помилюся.
Старший братик і сестричка —
В нас сімейка невеличка.
Не спиняйте, бо зіб'юся:
Мама, тато, дід, бабуся,
Старший брат, сестра і я —
Отака моя сім'я!

В. Гринько

- Назви членів сім'ї, про яких ідеться у вірші.
Розкажи про свою сім'ю.

Слово

- Хто працював у саду?
Що зібрали в саду?
Чиї сім'ї, крім людей, зображені на малюнках?

Я допомагаю своїй родині

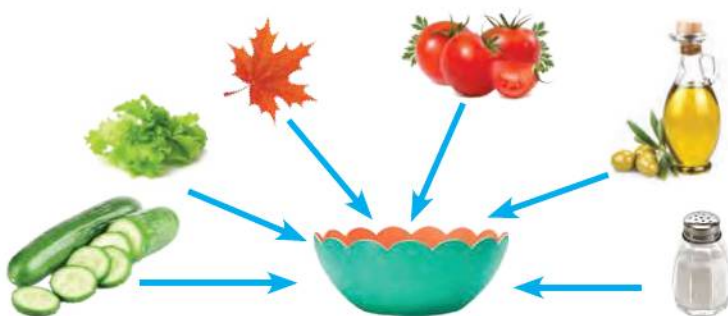
Лесик з мамою й бабусею у святковому передчутті. За столом збереться в хаті вся родина.

Лесик застеляє скатертиною стіл, розставляє тарілки. Мама запрошує обідати. Тато з дідом хвалять смачний обід, хвалять Лесика за те, що він допоміг мамі й бабусі.

За Я. Гояном

- Хто хвалив Лесика за допомогу?

- Зроби для своєї родини салат «Овочевий». Назви те, що не підходить для салату.

Склад слова

- Розкажи, як ти допомагаєш своїй родині. Послухай початок речення, продовж його.

Я кожного дня ... .

Я стараюсь ... .

Я вмію поливати ... .

У гості до бабусі й дідуся

● Розглянь малюнки. Що роблять діти?

● Розкажи, як ти проводиш вихідні з дідусем і бабусею.

Звуки: голосні та приголосні

- Відтвори немовні звуки.

Немовні звуки

Звуки мовлення

[•]

[•]

[–]

[– • –]

[– • | – ´]

- Які звуки вимовляють діти? Вимов їх. Як їх позначають? Вимов звуки слів–назв намальованих квітки, птаха.

Мова жестів

- Що хочуть сказати діти?

МИ — ШКОЛЯРИ

Захотів до школи Джмелик
Та й купив собі портфель.
А в новенький той портфель
Він поклав смачний кренделик.
Джмелик ходить гоноровий:
— Я до школи вже готовий!
Як гадаєте, малята:
Може, ще щось треба взяти?

О. Овчар

- Порадь Джмелику, що треба взяти до школи.
Назви своє шкільне приладдя.

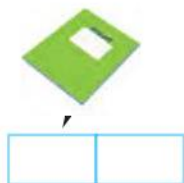
Загадка

Бачить — не бачить, чути — не чує.
Мовчки говорить, дуже мудрує.

Наголос

- Поділи слова-назви предметів на склади. Вимов наголошений склад.

- Яке шкільне приладдя є в тебе? Розкажи.

- Визнач, кому належать сніданки. Хто з дітей узяв воду?

Юра

Я взяв на сніданок яблуко,
печиво та сік.

1

Дарина

У мене — банан та яблуко.
Я взяла воду.

2

Юля

А в мене — печиво й груша.

3

- Ти не забуваєш брати сніданки? Що ти любиш на сніданок? Розкажи.

Моя школа

— Хто знає, навіщо ходити до школи? — запитала вчителька першокласників.

— Щоб навчитися читати й писати! — відповів Вітя.

— Щоб навчитися рахувати! — додав Юра. Марійка піднялася, узяла портфель і пішла до дверей.

— А куди це ти? — здивувалася вчителька.

— А мені не треба до школи ходити. Я вже й читати вмію, і писати, і рахувати.

— Це добре, — мовила вчителька, — але ти ще не все знаєш і вмієш.

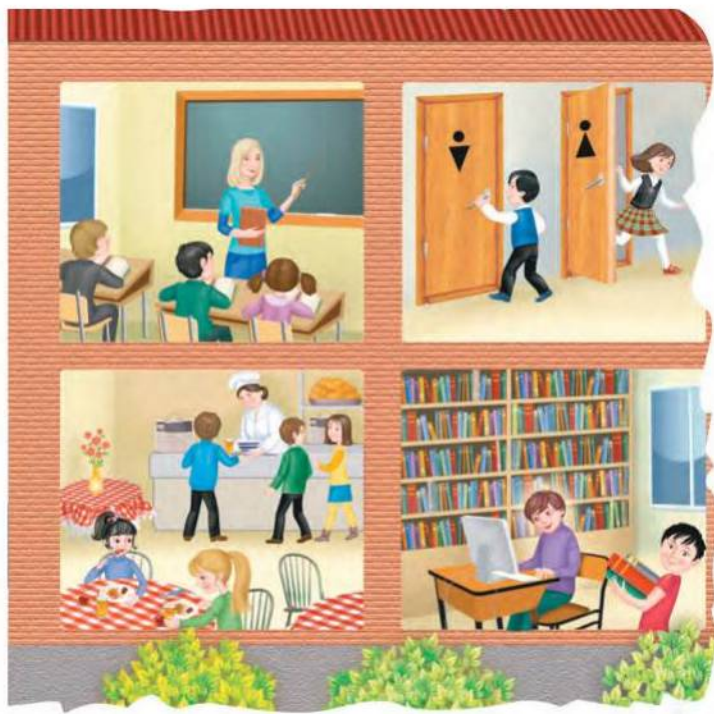
За Л. Камінським

- Як ти думаєш, що цікавого розповіла вчителька? Розкажи, чому ти ходиш до школи.

Слова-назви неживих предметів

- Розкажи, що зображено на кожному малюнку. Знайди на малюнках предмети, до яких можна поставити питання **що це?**

Що це?

-	-	•		-	•

-	=	•	-

=	•		-	•	-

Дорога до школи

- Розкажи, як хлопчик буде йти до школи.

Пішохідний перехід

Підземний пішохідний перехід

Рух пішоходів заборонено

Проїзд
без зупинки
заборонено

Пункт першої
медичної
допомоги

— Я дорогу переходжу тільки тоді, коли на світлофорі з'являється зелене світло. А як ти переходиш дорогу?

— Я теж іду тільки пішохідним переходом.

Слова–на́зви живих предметів

- Які предмети, зображені на малюнку, відповідають на питання **хто?**

- Яка поведінка цих пішоходів? Вислов власну думку.

Ось слова які чудові —
(хто?) Сестричка, ненька, батько...
 Пташка, білочка, зайчатко...
(що?) Земля, ріка, діброва,
 Книжка, зошит, ручка, школа!

Д. Білоус

Хто це?

[- • | - •' | = •]

МІЙ ДЕНЬ

- Що роблять діти протягом дня?
Розкажи, як ти проводиш день.

Слова—на́зви дій

— Сьогодні в мене багато справ, — мовило жабеня Кнак. — Запишу всі важливі справи, щоб не забути.

І жабеня Кнак записало на папірці: «Прокинутися».

— Це вже зроблено, — промовило воно й закреслило це слово.

Тоді написало ще: «Поснідати. Одягнутися. Піти до Квака. Прогулятися з Кваком. Пообідати. Подрімати. Погратися з Кваком. Повечеряти. Лягти спати».

— Ну от і все, — сказало жабеня Кнак. — Тут записаний увесь мій день.

За А. Лобелом

- Що робить метелик? Що робить рибка?
Що планує робити жабеня Кнак протягом дня?
А ти плануєш свою роботу на день? Розкажи.

Моє дозвілля

- Розкажи, як проводять своє дозвілля діти.
Як ти проводиш своє дозвілля?

Слова–на́зви ознак предметів

У бабусиному квітнику були собі царівни-барви. Вони одягли шовкові сукні, кожна — свою улюблену: червону, оранжеву, жовту, зелену, блакитну, синю, фіолетову — та й подалися мандрувати.

За З. Мензатюк

- Яка клумба з квітами тобі більше до вподоби?

Ознака за кольором

Що? Яка?
Що? Який?
Що? Який?

Ознака за смаком

Що? Який?
Що? Який?

Ознака за розміром

Хто? Який?
Хто? Яке?

Вихідні з батьками та друзями

— У мене є подружка. Її звати Олена. А в тебе є друг (подружка)?

Розкажи про свого друга (подружку).
Послухай початок речення, продовж його.
У мене є ... .
Його (її) звати ... .
Ми разом ... .

Речення

Учора Юрі виповнилося сім років. Бабуся подарувала йому та його друзям квитки до розважального центру. Спочатку діти покаталися на каруселі. Потім Юра із Сашком у човниках помірялися силою.

Друзі нагralися й разом побігли до кафе. Юра замовив для гостей усе найсмачніше. Бабуся йому дозволила.

Діти відпочили, погralися й пішли додому. Завтра в школу!

За М. Братко

- Склади речення.

—

—

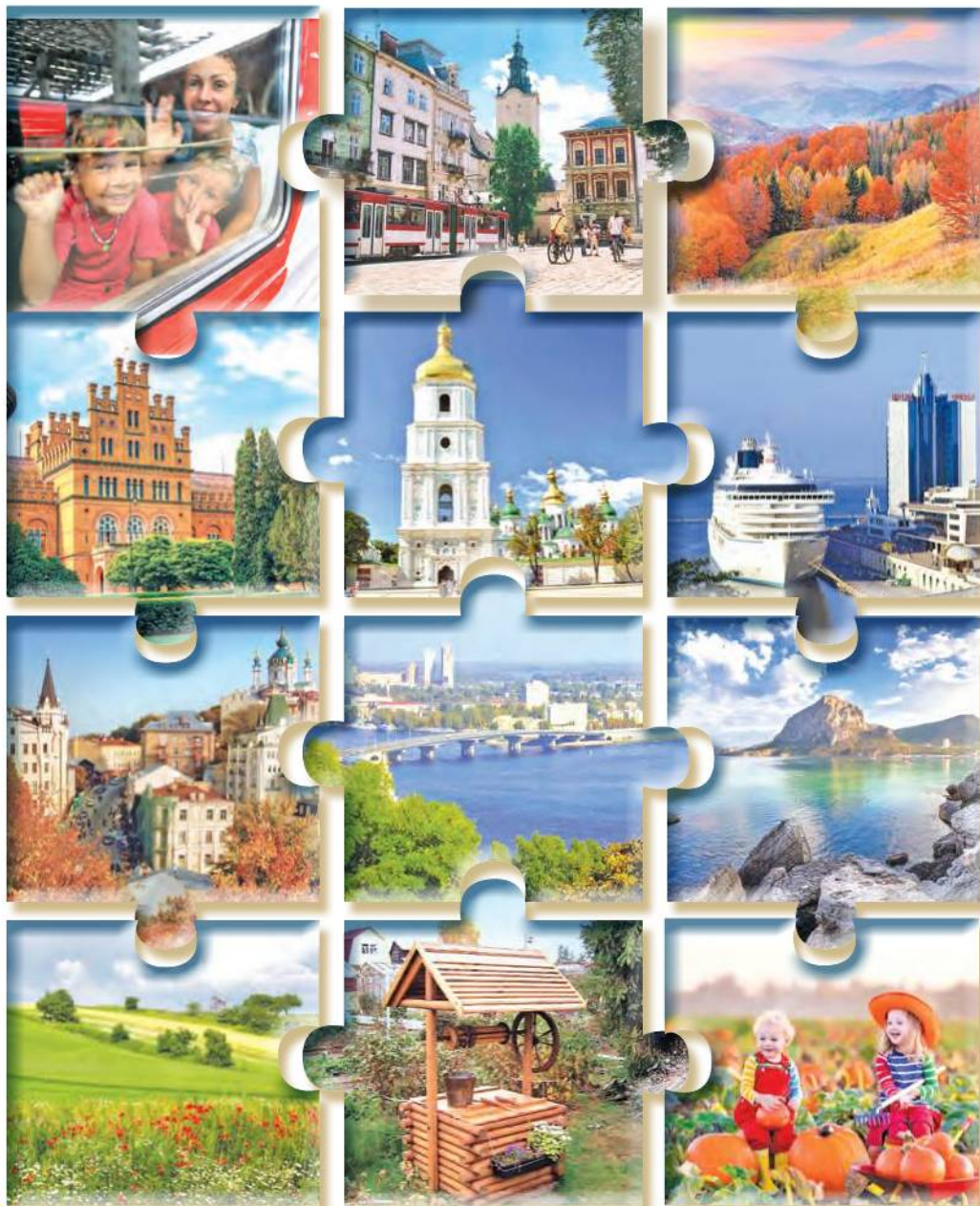
.

- Коли в тебе день народження?
Розкажи, як ти святкуєш день народження.

СОНЯЧНА КРАЇНА — МОЯ УКРАЇНА

● Розкажи про своє місто (село).

Рідний край

Я тримаю у руці
Кольорові олівці.
Хочу я намалювати
Кримські гори, і Карпати,
Степ, і пагорби Дніпрові,
І озера, і діброви,
І веселку, і калину,
Чорне море, і Дунай —
Все це наша Україна,
Наш чудовий рідний край.

Н. Зарічна

- Намалюй те, що росте біля твого будинку.

Мої права та обов'язки

Мої права

Захист і громадянство
Любов і піклування
Навчання
Медична допомога
Відпочинок і дозвілля

Мої обов'язки

Дбати про своє здоров'я; поважати та любити рідних людей; сумлінно навчатися; дотримуватися належних норм поведінки.

- Послухай початок речення, продовж його.

Я поважаю ... . Я піклуюся про ... .

Я дотримуюся ... .

Україна на планеті Земля

- Які країни ти знаєш?
Куди ти мрієш у майбутньому поїхати?

А а

А а

Бачу **А**, **а**. Чую [а].

а * а * а *

* * * * а

* а * * * а

[— — • | — •]

[— • | — • | — •]

- Вилучи «зайвий» предмет у кожній групі.
Знайди предмети, у назві яких є буква **а**.

- Хто** зображений на одному з малюнків першого ряду?
Що зображено на малюнках?

На-ря-ди-лась о-сінь
в до-ро-ге на-ми-сто,
зо-ло-те во-лос-ся
роз-пле-ла над мі-стом.
Ко-льо-ро-ві фар-би
вий-ня-ла з ки-ше-ні,
і ма-лю-є о-сінь
жов-тим по зе-ле-нім...

М. Хоросницька

- Знайди на малюнку предмети, у назві яких є буква **а**.

Зроби з листочків рибку, метелика.

 Що ти знаєш про героїв казки «Ріпка»? Чи вдалося витягнути ріпку? Розкажи.

● Хто з дітей написав на своїй доріжці букви **а**?

Відшукай на малюнку всі букви **а**.

● Знайди на малюнку предмети, у назвах яких є буква **а** в другому складі.

На якому малюнку є три букви **а**?

— Дуже сумно в цьому саду, — каже Антон.

— А ти можеш його розбудити своєю музикою? —

каже П'ятинка. — Ти гратимеш — і сад прокинеться.

Антон заплющує очі й починає грати на скрипці. Він грає всі мелодії, які вивчив у музичній школі. Сад стоїть сірий, такий, як і був.

— Грай свою музику, ту, що йде від твоєї душі, — підбадьорює П'ятинка. — **Усе треба робити від душі!**

Антон згадує музику дощу, від якого все оживає. Скрипка починає грати. Звуки падають на землю, наче цілющий дощ. Скрипка розповідає про радісний кольоровий світ, про те, що життя кольорове!

Ан-тон роз-плю-щу-є о-чі. Де він? Нав-ко-ло цві-туть яб-лу-ні та виш-ні, зе-ле-ні-є тра-ва. Скрип-ка за-ти-ха-є...

І рап-том Ан-тон від-чу-ва-є, як бо-лять у ньо-го паль-ці...

За Дз. Матіяш

Як ти розумієш виділені в тексті слова?

Чому в Антона заболіли пальці?

Вимов звуки останнього слова в тексті.

Скільки в останньому реченні тексту є слів з буквою **а**?

O o

O o

Бачу **O**, **o**. Чую [o].

* o * o *

[- • | - ' -]

* o * а

[- • | - ' -]

o * * * а

□ □ □

- Прочитай букви за стрілочкою тихо, голосно, дуже голосно й навпаки.

а а а а а а а а а а о о о о о о о о о о
о о о о о о о о о о а а а а а а а а а а

- Назві гостинці осені, які вона залишила на городі. Як ми їх називаємо? Що з ними роблять?

- Склади речення.

- Які предмети є в дівчинки, що нагадують букву o? Скільки їх?

От і на-ста-ла ран-ня о-сін-ня по-ра...

Вед-ме-дик хо-дить лі-сом і кли-че:

— Зо-зуль-ко-о-о!

Ста-рий є-нот ми-є у во-ді
ко-рін-ці на сні-да-нок.

— Я-ка то-бі зо-зуль-ка? —
ка-же він вед-ме-ди-ку. —

Во-на ще на то-му тиж-ні у ви-рій по-да-
ла-ся.

За Ю. Старостенком

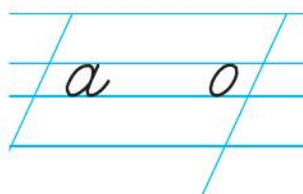
Покличте всі разом зозульку голосно, а потім тихо.

Підкажіть ведмедику, куди полетіла зозулька.

Хто мив у воді корінці на сніданок?

- Порівняй букви, написані котом та учнем. У кого вийшло краще?

Загадка

Хто це влітку на дубку все співає
нам «ку-ку!»?

- Розглянь фото дітей. Згадайся, як звати хлопчика. Хто з дівчаток — Оксана, а хто — Аліна?

- Розглянь малюнки й дай відповідь на запитання.

Що було в клоуна?

Хто забрав кульки?

Що сорока зробила з кульок?

У яких предметах «заховалася» буква **о**?

Омелько був драконом і любив вигадувати казки, але йому бракувало слухачів. Усі кричали: «Дракон!» — і втікали.

Якось Омелько побачив, що на узліссі пасуться лосі.

— Здоровенькі були, лосики! — привітався він. — Послухайте-но...

Та перелякані лосі помчали прямо до води.

На березі сиділи жабки. Вони дружно співали. Але, побачивши дракона Омелька, жаби злякалися й стрибнули у воду.

Кілька зайців гралися у квача.

— Дракон!!! — закричали вони й порозбігалися. Та одне, найменше, не втекло.

— Усі мене бояться, а я такий добрий, я ж хотів казочку розповісти... А ти хіба мене не боїшся? — звернувся він до зайченяти.

— Бо-боюся, але дуже хочу послухати казочку.

— Ну, то слухай!

— О-мель-ку, хо-ді-мо ве-че-ря-ти, — ска-за-ла дру-жи-на.

— То, мо-же, зай-че-ня за-про-си-мо? — за-про-по-ну-вав О-мель-ко.

— Чо-му тіль-ки зай-че-ня? Я всіх за-про-шу-ю.

За С. Дерманським

Що любив робити дракон Омелько?

А ти що любиш робити? Розкажи.

Полічи букви **о** в першому реченні тексту.

З якої букви пишемо ім'я дракона?

Бачу **у**, **у**. Чую [**у**].

* * * у * *

* у * * *

* а * у *

[- • | - •́ | = •]

[- • | = •́ -]

[ ] [ ]

- Прочитай букви, слідкуючи за стрілочкою, пошепки, голосніше, голосно, а потім — навпаки.

а а а о о о у у у у у о о о а а а

- Вимов слова-на́зви птахів, у яких є буква **у**.

ЗОЗУЛЯ

ГУСИ

КАЧКИ

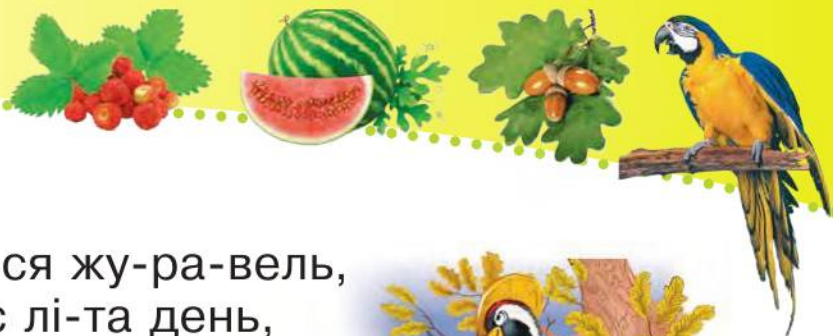
[- • | - •́ | = •]

[- •́ | - •]

[- • - | - •́]

- Склади речення.

За-жу-рив-ся жу-ра-вель,
що ми-на-є лі-та день,
що над-хо-дить о-сінь...
— Я ж не взу-тий, бо-сий!

І. Сокульський

● Яке взуття ти запропонуєш журавлю?

До якого листка повзе гусениця? Прочитай букви, які вона побачила.

Лю-біть У-кра-ї-ну у сні й на-я-ву,
виш-не-ву сво-ю У-кра-ї-ну,
кра-су ї-ї, віч-но жи-ву і но-ву,
і мо-ву ї-ї со-ло-в'ї-ну.

В. Сосюра

У-кра-ї-на, у-кра-їн-ці, у-кра-їн-ка,
у-кра-ї-нець, у-кра-їн-ська.

Дідусь сидів на лавочці в парку. Неподалік грався м'ячем хлопчик.

— Ти хто? — запитав дідусь.

— Футболіст, — баском відповів хлопчик.

— А звати тебе як?

— Петрик Козаченко. Я з Києва, — відповів хлопчик.

— Ти не тільки фут-бо-ліст, Пет-ри-ку, а ще й ки-я-нин. Крім то-го, ти — у-кра-ї-нець, бо на-ро-див-ся в У-кра-ї-ні й на-ле-жиш до у-кра-їн-сько-го ро-ду. А ще ти — єв-ро-пе-ець. Ад-же на-ша кра-ї-на роз-та-шо-ва-на в Єв-ро-пі.

Пет-рик по-біг роз-ка-зу-ва-ти ма-мі, як на-звав йо-го ді-дусь.

За А. Григоруком

Хто зображений на малюнку?

Знайди на малюнку предмети, які відповідають на питання **що?**

Чому дідусь сказав Петрику, що він — європеець?

Полічи букви **у** в тексті, позначеному блакитною рисою.

И и

и и

Бачу **И**, **и**. Чую [**и**].

* и * о * и

[- • | - • | - •]

* и *

[- • -]

* и * * и * а

[ ] [ ] [ ]

● Прочитай букви, слідкуючи за стрілочками.

А → у → о → и → а → о → у → и

● Відшукай слова-назви предметів, у яких є дві букви **а**; дві букви **о**; три букви **у**.

[ ] [ ]
[ ] [ ]
[ ] [ ] [ ]
[ ] [ ]

● З'єднай схему з відповідним словом-назвою предмета. Чи є в цих словах буква **и**?

Послухай, як спілкуються в крамниці. А як спілкуєшся ти?

— Скажіть, будь ласка, у вас є яблучний сік?
— Так. Прошу.
— Дякую.

О-сінь ди-ше зли-ва-ми,
О-сінь пах-не сли-ва-ми,
Що в ро-сі ку-па-ють-ся,
Со-ком на-ли-ва-ють-ся.

Д. Мегелик

- Дай відповідь на запитання.

Що?

Який?

- Розкажи, як фруктовий сік потрапляє в магазини.

Що ти знаєш про героїв казки «Котик і Півник»? Розкажи.

- Що хочуть сказати смайлики? Постав запитання **що робити?** Дай відповідь.

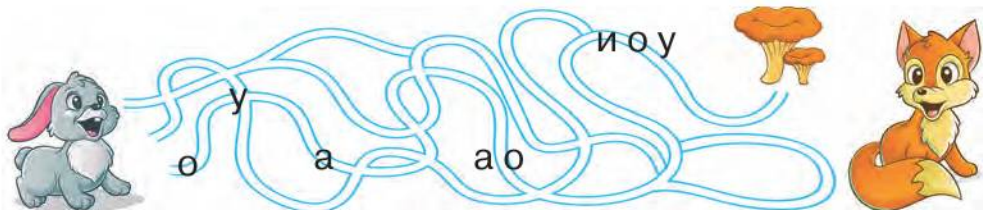
- Прочитай букви, слідкуючи за стрілочками, пошепки, дуже голосно й навпаки.

о о у у и и и и о о о а а а у у

- Склади речення, використовуючи малюнки та схеми.

До яких лисичок поспішає заєць? Покажи йому безпечну дорогу. Прочитай букви, які побачить зайчик.

- Знайди предмет, у назві якого є три букви **и**.

Че-рез ни-ви і лу-ги
 Ска-че ко-ник — и-ги-ги!
 Ич, я-кий! Ич, я-кий!
 І швид-кий, і пруд-кий!
 Ти, гри-ва-стий, сха-ме-ни-ся,
 Від-по-чи-ти зу-пи-ни-ся.

Л. Вознюк

Слово **ич** означає здивування.

- Повторіть усі разом підкреслене речення голосно, із здивуванням.

Прочитайте текст.

— Хто ти такий? — питає зелений коник.

— Я — морський коник. Живу в теплому морі. Я плаваю тільки вертикально.

— А я — коник-стрибунець, живу в траві, у лузі.

- Що ти дізнався (дізналася) про коників? Розкажи, де живе кожен з них.

Що означає слово **ич**?

Як називаємо коника, який живе в морі?

Якого коника тобі доводилося бачити?

Бачу **М, м** (ем). Чую [**м**].

м а * * * а

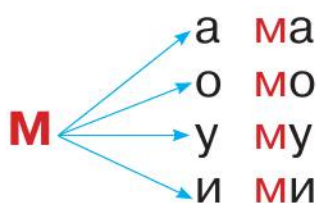
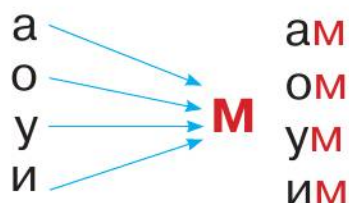
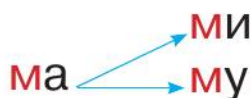
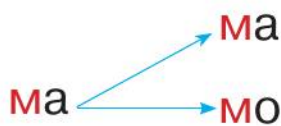
м и * о

* о м а * * а

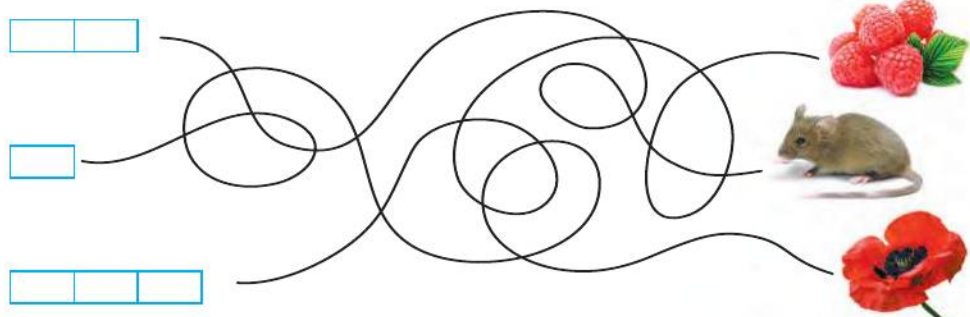

[- • | - •]

[- • | - • - | - •]

Визнач, яка схема відповідає намальованому предмету.

О-сінь ки-лим ви-ши-ва-ла,
 Ни-то-чок пі-шло чи-ма-ло —
 Ли-стя кле-на і ка-ли-ни,
 Ду-ба, я-се-ня, ма-ли-ни,
 А між ни-ми го-ро-би-на —
 На-че по-лу-м'я го-рить!

Ю. Ференцева

- Прочитай написане на листочках.

Розкажи, для чого існують ці предмети.

Що?

Що робити?

МИ-

МО-

МИ-

• Якого хлопчика звати Максим?

Ми у .

У ма-ми .

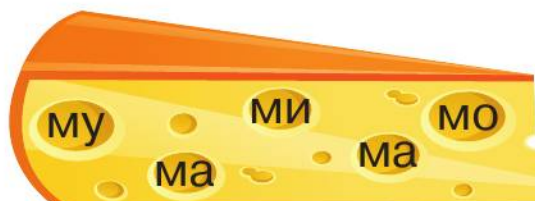
Ми мо- , ма- , .

— Мамо, мо- .

Ми мо- .

А .

Мишка не вміє читати. Допоможи їй.

Я — Марійка. Мама завтра поїде додому, бо їй треба на роботу, а я залишуся в бабусі. Плакати не буду, я вже не маленька, щоб сльози лити. Дядько Олег навчив мене набирати літери на комп'ютері. Я вже можу самостійно писати слова, як у книжках: «мама», «тато», «брат», «сестра».

А як-що на-ве-сти «стрі-лоч-ку» на лі-те-ру К на мо-ні-то-рі та клац-ну-ти «миш-ко-ю», то всі сло-ва ста-ють ні-би пи-са-ні. Це д-уже ці-ка-во. А-ле ма-ма на-ка-зу-є ба-бу-сі, щоб я дов-го за ком-п'ю-те-ром не си-ді-ла. Ка-же, що це шкід-ли-во.

За О. Думанською

Яке слово надрукувала Марійка? Прочитай.
Чому не можна довго сидіти за комп'ютером?
Вислов власну думку.
Скільки слів з буквою **о** є в останньому реченні тексту?
Скільки складів в останньому слові тексту?

Бачу **I**, **i**. Чую [**i**].

i * * и *

* i * * и *

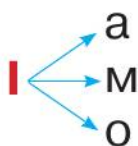
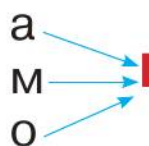
* o * o * * i

[•-|-•-]

[=•-|-•-]

□ □ □

mi ma mi mo mu
im am im om um

● Склади речення за схемою та малюнками.

i

.

i

.

□ i □.

Загадка

В лісі вогник рудуватий
Шишки лускає завзято.

За річ-ко-ю на го-рі
Зі-бра-ли-ся ко-ма-рі.
Круг ма-лень-ко-ї то-поль-ки
Тан-цю-ва-ли во-ни поль-ку.
А вто-ми-лись — по-сі-да-ли
І та-ко-ї за-спі-ва-ли:
— Зі-і-і-і! Зі-і-і-і!

За Г. Чубач

Який звук протяжно співали комарі? Повторіть його разом голосно, а потім пошепки.

Склади речення.

Визнач, яка схема відповідає намальованому предмету.

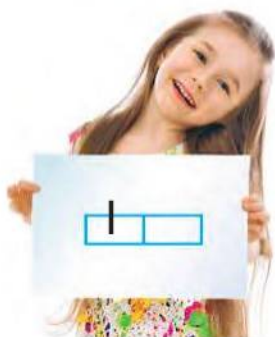
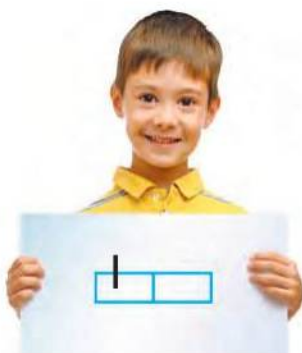

Що ти знаєш про героїв казки «Вовк і семеро козенят»? Розкажи.

Кого з дівчаток звати Ілона? Як звати хлопчика?

Відшукай на малюнку вивчені букви.

І, і, мамі

Віслучок Іа-Іа стояв біля струмка й похмуро дивився у воду.

Тут позаду нього з'явився Вінні-Пух.

— Доброго ранку, Іа! — привітався Пух.

— Доброго ранку, ведмежа Пух, — печально відповів Іа.

— Що сталося, чому в тебе такий сумний вигляд?

— Чого це мені бути сумним? Сьогодні мій день народження.

Без по-да-рун-ків і свят-ко-во-го пи-ро-га, — сум-но мо-вив Іа-а...

Цьо-го Він-ні-Пух не міг стер-пі-ти.

— По-стій тут! — ки-нув він і стрім-голов по-мчав до-до-му.

За А. Мілном

Хто з героїв казки викликає в тебе співчуття? Чому?

Які слова-побажання ти хочеш сказати імениннику?

Знайди малюнок предмета, у назві якого звук [і] чується в кінці слова.

Знайди малюнок предмета, у назві якого звук [і] чується на початку слова.

Бачу **Н, н** (ен). Чую [**н**], [**н'**].

н а * * и * и

[ ] [ ] [ ]

* а н а н

[- • | - •' -]

* і н *

[= • =]

Н → а на
о но
у ну
и ни
і ні

а → ан
о → он
у → у**н**
и → и**н**
і → і**н**

ни-

на-

-но

ни → м
ми

на → м
ми

На!

Hi!

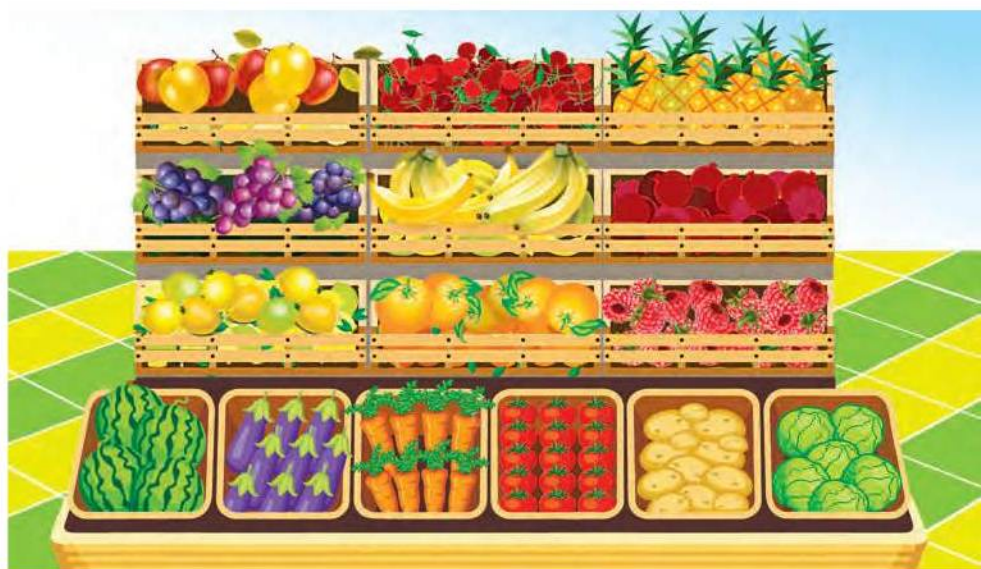

Лі-сом о-сінь по-хо-ди-ла —
 Все на-вкруг по-зо-ло-ти-ла.
 За-ли-ши-ла лиш я-лин-ку
 Ї-жач-ко-ві на ха-тин-ку.

Г. Шевчук

У магазині тобі потрібно купити продукти, у назвах яких є буква **н**. Розкажи, які продукти ти можеш купити.

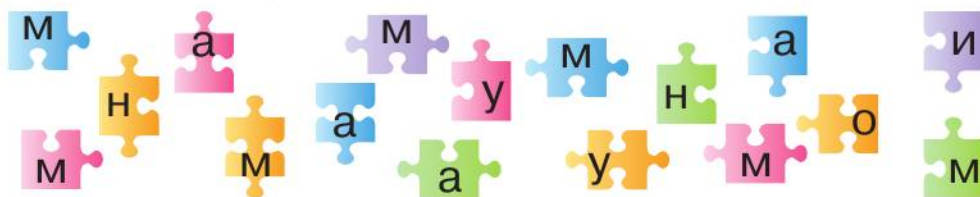
- Склади речення.

Мама і Ніна _____ і _____.

Прочитай літери в пазлах, склади слова.

Що написано на парасольках клоуна? Прочитай.

- Уяви, що все зображене на малюнку може говорити. Кому можуть належати такі висловлювання?

- Ти така гарна — білокура, золота!
- Скоро мої золоті листочки опадуть.
- Прощайте! Ми будемо сумувати!
- Я навіть узимку зелена!

Настя гуляла на галявині й раптом у відерці з водою побачила сонечко. Його крильця намокли, і комашка не могла злетіти. Насті стало шкода сонечка.

Вона акуратно вийняла його з води й посадила на жовту квітку, яка росла поруч.

А кри-хіт-не со-неч-ко вдяч-но во-ру-ши-ло ву-си-ка-ми — так жуч-ки ка-жуть «спа-си-бі», бо во-ни не вмі-ють роз-мов-ля-ти.

Со-неч-ко по-ле-ті-ло, а На-стя пі-шла до-до-му.

За С. Рудіковою

Як ти оцінюєш вчинок Насті? Вислов свою думку.
Як сонечко висловило вдячність за порятунок?
Які слова вдячності ти знаєш?
У якому зі слів **на** чи **ні** є звук [н']?

Бачу **В**, **в** (ве). Чую [**в**].

В і н о *

[= • | - • -]

* * и в и

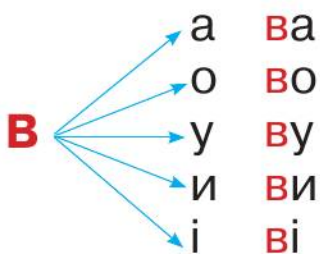
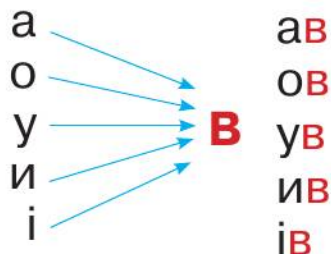
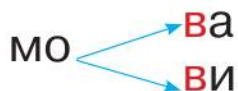
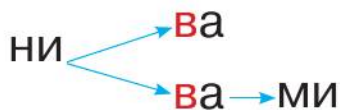

[- - • | - •]

в и * н і

'
[ ] [ ]

він

во-на

во-но

во-ни

Ма-ти ра-но у-ста-ва-ла,
На сні-да-нок го-ту-ва-ла
Із виш-ня-ми ва-ре-ни-ки,
Ва-ре-ни-ки-ту-ле-ни-ки.

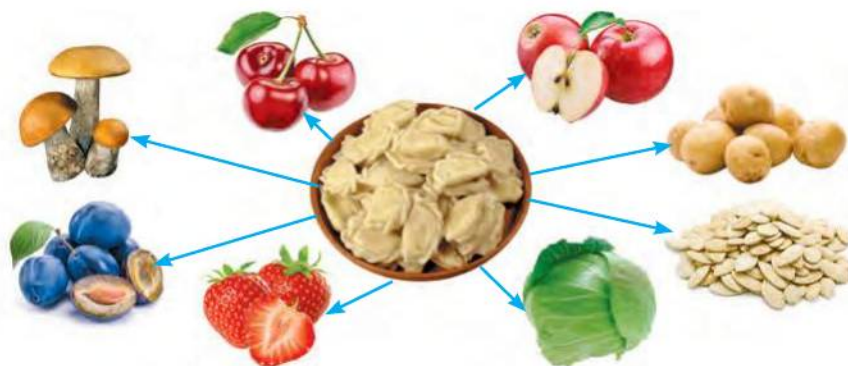
З. Мензатюк

— Ти знаєш, що таке *вареники*?

— Це дуже смачна українська страва, виріб із тіста з різною на́чинкою.

- Чому у вірші вареники називають *тулениками*? Вислов свою думку.
- З якими продуктами, на твою думку, не варять вареники?

Мирилка

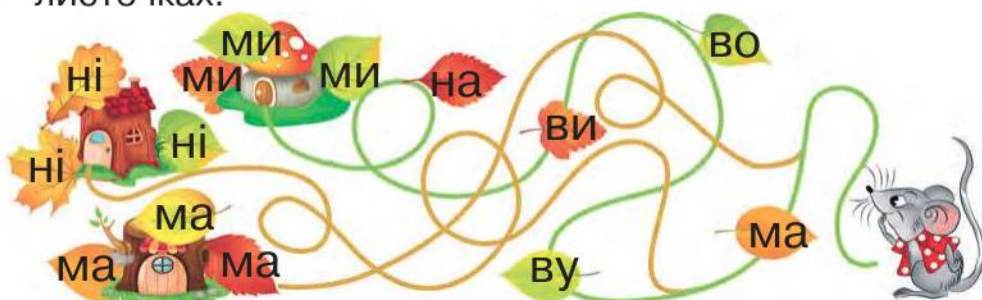

Мир — миром, пироги із сиром, варенички в маслі, ми дружечки красні, поцілуймося.

 Що ти знаєш про героїв казки «Лисичка-Сестричка і Вовк-Панібрат»? Розкажи.

 Допоможи мишці знайти нірку. Прочитай написане на листочках.

 Прочитай імена дітей. Допоможи дітям відшукати їхніх друзів серед тварин.

Іван

Вова

Ніна

Нонна

Ава

Ван

Моні

Віні

● Склади речення за зразком: У Вови — Віні.
Яке слово-кличка песика відповідає схемі [= ˈ | = •]?

Вуглинка — онука старої гави Каркухи. У бабусі Каркухи часто боліли лапи. Надумала Вуглинка пошити із зеленого моху теплі капці для бабусі. Насушила моху, а замість ниток узяла павутинку.

Білочка з їжачком узялися допомагати Вуглинці.

Капці вийшли теплі, м'які й такі гарні, що очей не відвести.

— Це ти для ме-не зро-би-ла? — розчу-ле-но ска-за-ла ба-бу-ся.

— Е-ге ж! Ме-ні ще до-по-ма-га-ли ї-жа-чок, бі-лоч-ка й со-ро-ка.

— Ду-же дя-ку-ю вам! Те-пер у ме-не ла-пи не бу-дуть бо-лі-ти.

За М. Пономаренко

Ти можеш назвати Вуглинку турботливою внучкою? Вислов власну думку.

Як ти турбуєшся про свою бабусю? Розкажи.

Скільки складів в останньому слові тексту?

Прочитай в останньому слові тексту букви, які позначають голосні звуки.

Л л

Бачу **Л, л** (ел). Чую [л], [л'].

л * л * * а

[- • | - • | - •]

* і л * а

□ □

л і * а *

[= • | - • -]

л → а ла
о ло
у лу
и ли
і лі

а → ал
о ол
у ул
и ил
і іл

ла → ва
ни

ло → вив
ви → ла

ма → лі
ли → на

Прочитай написане на листках. У назві яких тварин є буква **л**?

Жу-ри-лась під о-сінь
Ма-ле-сень-ка жаб-ка:
— У-же по-тем-ні-ла
У со-ня-ха шап-ка
І жов-ти-ми ста-ли
Лис-точ-ки у кле-на,
А я і-ще й до-сі
Зе-ле-на, зе-ле-на!..

Л. Повх

- Вибери транспорт, у назві якого є буква **л**.

У Віамі мійони.

і

● Які ти бачиш предмети? Яка між ними різниця?

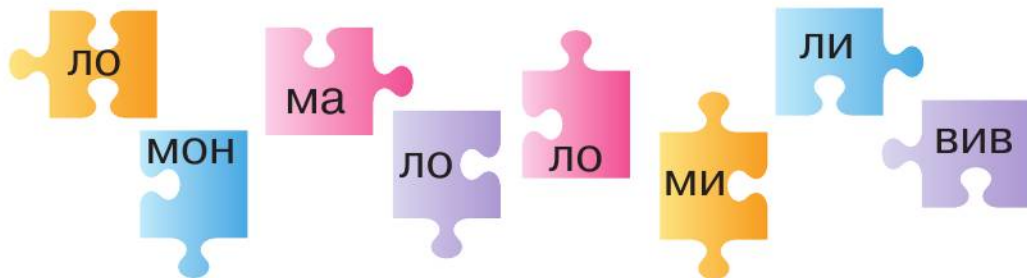

Утвори нові слова.

Н а л о в и л а _____, _____, _____, _____.

● Склади з пазлів слова.

Відшукай «загублені» склади в словах.

ли-

ли-, -ни, -лим

ли-мо-

ма-, -ни, -ла

ма́-ла 🍎, 🍄 і 🍏. Вона на-ві-да-ла 🐿 і 🐰.

да-ла 🍄 🐿, а 🍏 — 🐰.

Ліна. Ліно, он мама!

— Я — Лорд, — сказав пес. — Я тепер живу в третьому під'їзді цього будинку. Я — англійський кокер-спанієль! Я вибрав дядька Степана на базарі й привів його сюди жити. А ти хто?

— Я тутешній, кіт Васько.

— О, дядь-ко Сте-пан і-де! Ни-ні по-ї-демо на річ-ку. На-ло-ви-мо ри-би. Ну все, до зу-стрі-чі! Ра-дий був зна-йом-ству! — у-віч-ли-во по-про-щав-ся Лорд.

«Я-кий ви-хо-ва-ний пес! Не-ча-сто таких зу-стрі-неш, — по-ду-мав Вась-ко. — На-віть ла-пу по-дав».

За В. Сенцовським

Чи можна Лорда назвати ввічливим? Чому?

Які слова прощання ти знаєш?

Яке зі слів **лис** чи **ліс** має схему [= • –]?

У слові-назві предмета є 2 чи 3 букви **л**?

С с

С с

Бачу **С**, **с** (ес). Чую [с], [с'].

л а с * і в * а м і с * * * с о н * * н и *

[- • - | = • - | - •]

[= • | = • =]

[ ] [ ] [ ]

С → а са
о со
у су
и си
і сі

а ас
о ос
у ус
и ис
і іс

со →

си →

мас →

са → м
          ма

си → ни
          на → ми

со → ва
          ва → ми

Хто в якому будиночку живе? Де будиночок сови?

7

Сі-ло сон-це на сос-ну,
Сон-но мо-ви-ло: — За-сну!
Сос-ни со-неч-ко гой-да-ли,
Сос-ни со-неч-ко бла-га-ли:
— Сон-це, со-неч-ко, не тре-ба!
Ста-не сум-но нам без те-бе!

Г. Чубач

- Розкажи про події в осінньому лісі.
Назví предмети, які відповідають на питання **хто?**
Назví неживі предмети, у назвах яких є **с**.

машина / сова / сучино

 Що тобі відомо про героїв казки «Колосок»? Розкажи. Намалюй вдома героїв казки. Якими ти їх уявляєш?

 Утвори нові слова.

Вимовила _____, _____, _____, _____.

На сосну сіла .

У ворони — .

_____ .

Лис:

— Вороно! Вороно! _____ .

Ворона: — Ні! Ні!

 ласував . на сосні _____ сумна.

- Що варто порадити вороні, яка втратила сир?
- Постав малюнки відповідно до подій у тексті.

— Доброго ранку, Сергію! — привіталася Оля. — Я до тебе. Може, ти мені допоможеш?

— Чим?

— У мене проблема! — Очі дівчинки наповнилися сльозами. — Учора я загубила в лісі мобільний телефон.

— Ти зна-єш, де йо-го за-гу-би-ла?

— На га-ля-ви-ні, що бі-ля о-зе-ра.

— Не хви-люй-ся, О-лю, ми знай-де-мо твій те-ле-фон. За-раз я візь-му свій те-ле-фон, ве-ло-си-пед і по-ї-де-мо.

За М. Герасименком

Якими словами Сергій заспокоїв Олю?

Як він допоміг Олі знайти телефон? Розкажи.

Яке зі слів **сон** чи **сім** має схему [= • –]?

У якій назві намальованого предмета є звук [с']?

К к

К к

Бачу **К**, **к** (ка). Чую [**к**].

к а * а * о к

[- • | - • | - • -]

к а * у с * а

[ ] [ ] [ ]

* у * * к

[- • | = • -]

К → а ка
о ко
у ку
и ки
і кі

а → а**к**
о → о**к**
у → **к**у
и → **к**и
і → **к**і

Ку- і ку- . Ка- і ка- .

ко → ло
лос

ко → ник
мин

кі → ві
но

Но-ви-ни в .

У Ку-кі і Ва-ко і-ме-ни-ни. Ко-ал
ві-та-ли: Лі-ка, Ні-ко, Ві-ка.
Во-ни сма-ку-ва-ли а-на-на-са-ми і .

Ши-ю бра-то-ві кеп-та-рик,
 Шов-ком ви-ши-ва-ю.
 Стар-ший бра-тик мій — ду-да-рик —
 Ду-же гар-но гра-є.
 Ой со-піл-ко ка-ли-но-ва!
 До-ки день по-гас-не,
 Бу-де бра-ти-ку об-но-ва,
 Як те сон-це, кра-сна.

В. Ладижець

Кепта́рик — козушок без рукавів, з нашитими кольоровими візерунками.

Утвори нові слова.

Скоромовка   _____, _____, _____,
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 — 6 7 8 10   1 2 3 4 5   2 3 4 1 0
 _____ ...
 1 3 4 5 2 1 0

Скоромовка

Ходить квочка коло кілочка, водить діточок коло квіточок.

Оксана у кіно.

Утвори нові слова.

К а л и н о в і _____ , _____ , _____ .

- Прочитай слова. Із складів, позначених блакитним кольором, склади нові слова.

Со-кіл, мо-ва, ма-сло, во-на, ма-ли-на,
ла-ни, ма-ма, ло-ви-ла.

Знайди серед букв слова.

у	а	к	і	н	о	к	м
а	к	о	л	о	с	м	с
и	а	к	н	м	а	к	в
к	л	і	с	н	и	к	м
о	с	м	а	к	н	м	у

Ми в . Ла-сик ло-вив .

У — Мі-на і Він-ка. на-ли-ла
нам мо-ло-ка.

Во-на _____ Мак-си-мо-ві , а Ок-са-
ні — .

Ма-ма і пи-ли ка-ву.

Загадка

Він — не вершник, а зі шпорами,
Його одяг — з узорами.
Час він знає, як і люди,
Сам — не сторож, а всіх будить.

Дощик швидко минув, з-за хмарки викотилося сонце. Заспівали дощові краплинки: «Кап-і-кап-і-тощик» — і затихли. Але відлуння рознесло на весь ліс:

— Капітошко-о-о! Капітошко-о-о!

— Це мене кличуть! — обізвалася одна краплина в маленькій шапочці.

Вона лежала на листочку, немов у долоньці. Потім ожила, шубовснула в калюжу і — бульк! Щезла!

З ка-лю-жі ви-стриб-нув ве-се-лий Ка-пі-тош-ка.

— Хі-хі-хі! — смі-яв-ся він. — Як же чудово в ка-лю-жі в хо-ван-ки ба-ви-ти-ся!

І по-стри-бав Ка-пі-тош-ка лі-сом.

За Л. Гузєєвою

- Продовж речення.

Капітошка — це _____ .

Яким ти уявляєш Капітошку? Опиши.

Коли можна побачити Капітошку? Вислов власну думку. Скільки слів в останньому реченні? (5, 4, 3). Назви правильну відповідь.

Прочитай останнє слово тексту. Яка схема відповідає цьому слову: [= ́ | - • -] чи [= ́ | = • -]?

Бачу **П, п** (пе). Чую [**п**].

п * * * * *

с о п і л к а

п і в * н *

[- • | - • =]

[ ] [ ] [ ]

[= • | - • =]

п → а па
о по
у пу
и пи
і пі

а → ап
о → оп
у → **п** уп
и → ип
і → іп

пі →
→

по →
→

па →
→

па → ва
→ ска

по → ніс
→ си-**п**ав

пи → ла
→ сан-ка

Ко-ло сли-ви ма-ма, Пав-лик і По-лі-на.
Пав-лик:

— Ма-мо, он слив-ка! Во-на ки-сла?

Ма-ма:

— Ні, си-ну! Слив-ка спі-ла і _____!

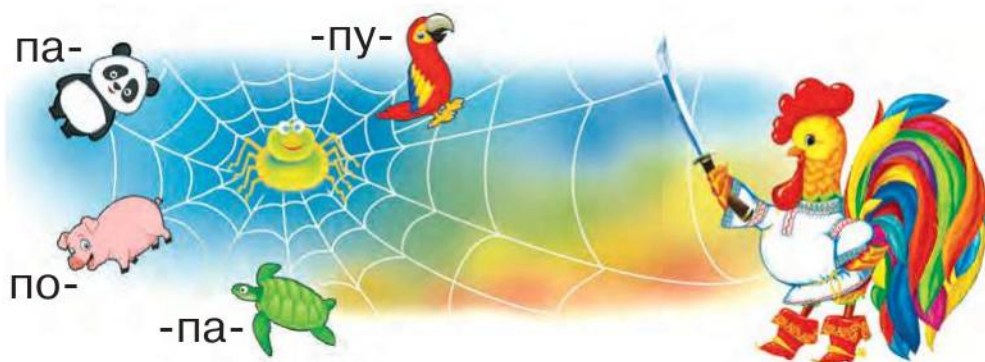
Пи-рі-жеч-ки-пун-ди-ки у пе-чі —
 У-чи-ня-лось тіс-теч-ко у-но-чі.
 Пи-рі-жеч-ків-пун-ди-ків на-пе-чу,
 Ма-лю-ків ру-м'я-ни-ми при-го-щу.
 Ох і доб-рі ж
 Пун-ди-ки-пи-ріж-ки!
 По-куш-туй-те,
 Про-шу вас, ма-лю-ки!

В. Гринько

П'ундики — вид пиріжків, ласощі.

- Хто готував пундики для малюків? Вислов власну думку.
- Розглянь малюнок. Хто потрапив у павутину?

- Хто врятував тварин? Опиши півника.

мова / мина / павук

Що тобі відомо про героїв казки «Попелюшка»? Розкажи.

У словах «загубилася» перша буква. Зміниш букву — зміниш значення слова.

м	о	в	а
	о	в	а

в	о	л	о	с
	о	л	о	с

к	а	л	и	н	а
	а	л	и	н	а

Утвори нові слова, помінявши склади місцями.

ла - пи

сос - на

ли - пи

-

-

-

У Пав-ли-ка і По-лін-ки ка-ні-ку-ли. Во-ни в і . спек-ла . На-ли-ла о-ну-кам мо-ло-ка. Во-ни пи-ли мо-ло-ко і сма-ку-ва-ли .

Спа-си-бі, і ! Ми вас !

Павлик сидів біля вікна й ображено дивився, як його друзі грають у футбол. «Чого я не можу з ними гратися? Вони постійно мені роблять зауваження!» — думав він.

Павлик спостерігав за грою й починав розуміти, що кожна гра має свої правила. Їх усі дотримуються.

«Коли ми грали у футбол, я ловив м'яч руками. Це — не за правилами!» — згадував хлопчик.

— Я зро-зу-мів! — ви-гук-нув Пав-лик.

То-го дня він із за-до-во-лен-ням грав-ся з дру-зя-ми, до-три-му-ю-чись пра-вил. І сва-ри-ти-ся не бу-ло по-тре-би.

Що зрозумів Павлик? Вислов власну думку.

Ти завжди дотримуєшся правил гри?

В останньому слові тексту є 2, 3 чи 4 склади?

У якому слові-назві намальованого предмета є звук [п']?

Мої навчальні досягнення. Я умію, можу

Відшукай предмети, у назві яких є: звук [л], звук [н'], два звуки [л'], три звуки [о].

Відшукай «загублений» склад у словах–назвах намальованих предметів.

ма- __ -на -ли-, ми-, -лим

со- __ ма-, -ва, -ла

__ -ва -ни, ва-, сли-

Прочитай швидко ці маленькі, але дуже важливі слова.

А, на, в, у, о, по, ну, ні.

Прочитай склади й добери малюнок предмета, у назві якого є цей склад.

Ке-

Мо-

Но-

Пригадай історії героїв, які ми читали. Хто це робив?
Хто це сказав?

— Усі мене бояться, а я такий добрий, я ж хотів казочку розповісти... .

* * *

— Не хвилюйся, Олю, ми знайдемо твій телефон. Зараз я візьму свій телефон, велосипед і поїдемо.

* * *

— Я вже можу самостійно писати слова, як у книжках: «мама», «тато», «брат», «сестра».

* * *

Вона акуратно вийняла його з води й посадила на жовту квітку, яка росла поруч.

* * *

— Чого я не можу з ними гратися? Вони постійно мені роблять зауваження!

ЗИМА

Зимові свята України

На червоній на калині —
Білий козушок.
Йде зима по Україні,
Сипле скрізь сніжок.
То морозить, то жартує,
То гостинці всім дарує
Й щиро радує малят.
Україна зустрічає
Гурт зимових свят.

Н. Гуменюк

**19
грудня**

День святого Миколая

Ходить він завжди вночі,
Має від дверей ключі,
Знає, хто живе і де,
Як себе щодня веде.
Чемним діткам, хоч потроху,
В чобітки та у панчохи
Він кладе потішки,
А нечемним — мишки!
Хто це? Швидко відгадай!
Це наш любий ... .

І. Бевз

1
січня

Новий рік

Новий рік, Новий рік
Вже ступає на поріг.
Бути танцям круг ялинки,
Бути пісні, бути грі.
Новий рік, Новий рік,
Ти з яких прийшов доріг?

Т. Гордієнко

7
січня

Різдво Христове

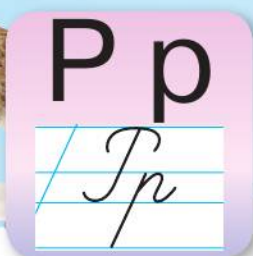
Дніпро обняв дзвінки Карпати,
А в хаті вже кутя і сіно.
Дозвольте заколядувати:
— З Різдвом Христовим, Україно!

Й. Струцюк

Ой дзвенить щедрівочка, не вгаває:
Хай життя веселками розквітає!
Я несу щедрівочку у будинки,
Сію-вію житечко із торбинки.

С. Жупанин

Бачу **Р, р** (ер). Чую [р], [р'].

р а в л и к

[- ́ - - ́ -]

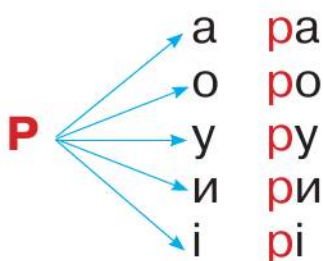
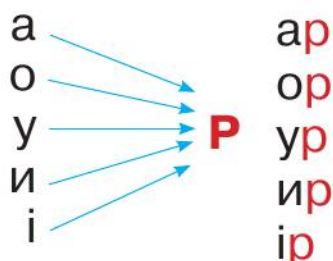
* у р * к

* и * р

[- ́ - -]

ра-

ро-

ру-

ре-

ра branches into:

- на
- но

ро branches into:

- па
- са
- ли → ки

по, но, ко branches into **ра**:

Що на малюнку зображено не так?

Прочитай вірш голосно й виразно.

Дві си-нич-ки — дві се-стрич-ки
Ку-пу-ва-ли ру-ка-вич-ки.

Го-во-ри-ли:

— Ма-єм ми

Го-ту-ва-тись до зи-ми.

За-я-вив тор-го-вець крук:

— А у вас не-має рук!

Ус-міх-ну-ли-ся си-нич-ки:

— То про-дай-те лап-ка-вич-ки!

М. Возіянов

Який склад пропущено?

ко-__-лі

-ру-, -ра-, -ро

па-__-плав

-ра-, -ро-, -ре-

«Збери» букви в слова.

паорпр

рполоікс

авилкр

● Назва якого з намальованих предметів відсутня?

«Збери» слова.

Рус $\begin{cases} \text{лан} \\ \text{лана} \end{cases}$

Ро $\begin{cases} \text{ман} \\ \text{мана} \end{cases}$

Мар $\begin{cases} \text{ко} \\ \text{та} \end{cases}$

У Руслана — пластилін. Він виліпив моркву, капусту і сливу.

— Капуста — , морква — то носик .

Марко:

— А сливи?

Руслан:

А сливи — _____ !

Росинка — озерна фея. Щодня вона гуляла навколо свого озера. Ось одного разу вона побачила на березі велику консервну бляшанку, з якої лунав гучний стукіт. Фея підійшла ближче й запитала:

— Хто там?

— Це я, рак, — по-чу-ла во-на у від-по-відь. — Я по-тра-пив у па-стку й не мо-жу ви-ліз-ти, до-по-мо-жи ме-ні.

Ро-син-ка знай-шла дов-гу па-ли-цю й до-по-мог-ла ра-ко-ві. Так во-ни по-дру-жи-ли-ся. А лю-дей, я-кі смі-тять, Ро-син-ка біль-ше до о-зе-ра не пу-ска-ла.

Н. Дерев'янка

Які почуття виникли в Росинки до людей, які сміються?
Як можна берегти та примножувати природу? Розкажи.
У першому реченні тексту є 4, 3 чи 2 слова?
У якому слові-назві намальованого предмета є звук [р']?

Бачу **Т**, **т** (те). Чую [**Т**], [**т**].

т о р т

[— • — —]

т * л * п а н и

к і т

[= • —]

Т → а та
о то
у ту
и ти
і ті

а → аТ
о → оТ
у → уТ
и → иТ
і → іТ

ті-

тро-

та-

-то

-та

-ти

то → ло-ка
рти

ло → па-та
то

кві → ти
тли

Та-то ку-пив Ро-ма-но-ві

— Тім! Тім! — по-кли-кав Ро-ман так-су. —

На

Прочитай вірш голосно й виразно.

Ти-хий ве-чір, ти-хий, крас-ний.
Над го-ра-ми мі-сяць яс-ний
Па-се зо-рі, за-вер-та-є,
На трем-бі-ті ви-гра-ва-є.

Марійка Підгірянка

Трембіта — найдовший дерев'яний музичний інструмент у вигляді трубки.

«Збери» слова—назви намальованих предметів.

ло та па
ки нит
ортт
ріл та ка

Назви букви, які написав кіт.

Ці букви написала Марта. Хто написав краще?

 Що ти знаєш про героїв казки «Кіт у чоботях»? Розкажи.

● Розглянь фото колишніх і теперішніх театрів.

завіса

3 ярус

2 ярус

1 ярус

партер

сцена

оркестрова яма

прохід

крісла, ряди

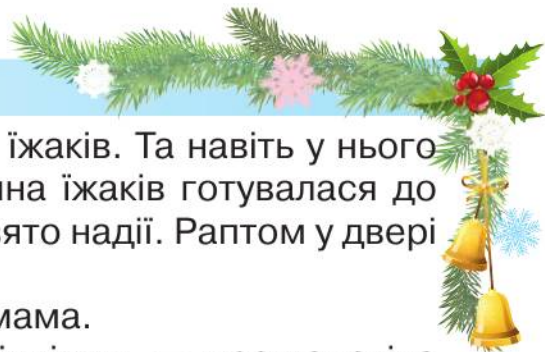
афіша

декорації

актори

Тосик — найменший у сім'ї їжаків. Та навіть у нього сьогодні багато роботи. Родина їжаків готувалася до Різдва. Тато казав, що це — свято надії. Раптом у двері хтось постукав.

— Хто це? — поквапилася мама.

— Зараз іще не час для відвідин, — прошепотіла Міла — середульше їжачатко.

— Ро-би-ти доб-ро й до-по-ма-га-ти тим, хто цьо-го по-тре-бу-є, зав-жди вчас-но, — ка-же та-то.

Пе-ред вхо-дом у нір-ку сто-я-ли дво-є ма-лих хов-раш-ків — хлоп-чик і дів-чин-ка.

— Ой! — зойк-ну-ла ма-ма. — Ви ж за-мерз-не-те! За-ходь-те в ха-ту, мер-щій!

За Н. Гербіш

Що відповів тато їжак Мілі?

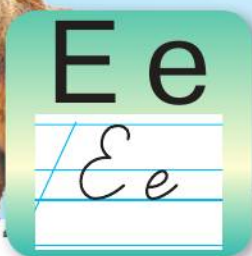
Чи погоджуєшся ти з виділеними словами тата їжака? Вислов власну думку.

Хто наймолодший у сім'ї їжаків?

У якому слові-назві намальованого предмета є склад **-та**?

Який звук змінив слово **кріп** на слово **кріт**?

Бачу **Е**, **е**. Чую [е].

* е р е * а

[- • | - • | - •]

к л е н

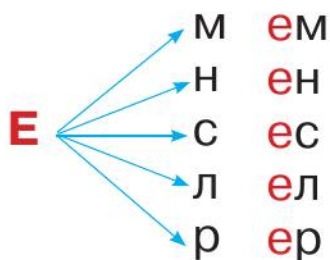
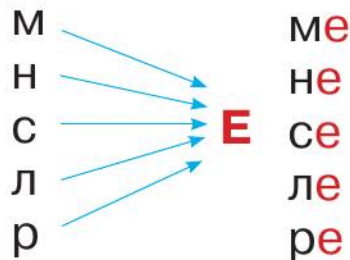

[- - • -]

е * е л * в е * с

[ ] [ ] [ ]

О-ле-сик і та-то по-ві-си-ли на гіл-ку
кле-на

У на-си-па-ли , і .

При-ле-ті-ли , , .

Прочитай вірш голосно й виразно.

Е-дель-вейс — чу-до-ва квіт-ка,
 Що цві-те в го-рах у-літ-ку.
 Ти на-ді-єш-ся знай-ти?
 Так ще тре-ба під-ро-сти!
 А без ма-ми і без та-та
 То не-ма чо-го шу-ка-ти!

За Н. Дичкою

Знайди «загублені» склади в словах–назвах намальова-
 них предметів.

___ - ___ -ві-зор

-та, те-, -ло, -ле-

___ - ___ -лик

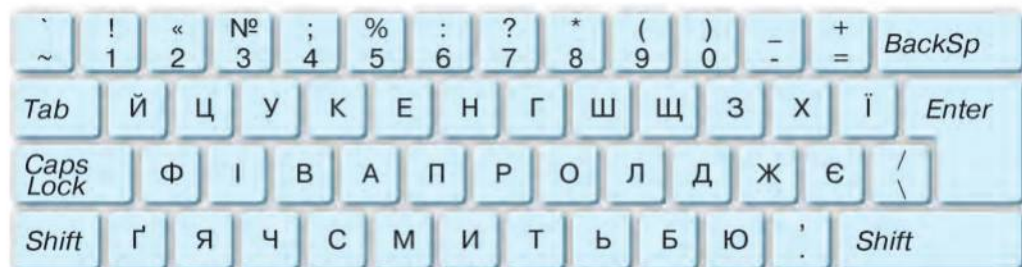
-ма, ме-, -то, -те-

___ - ___ -ка

-ло, -ла, ле-, -ле-

- Розглянь клавіатуру. Назви букви, які ти знаєш. Які зву-
 ки вони позначають?

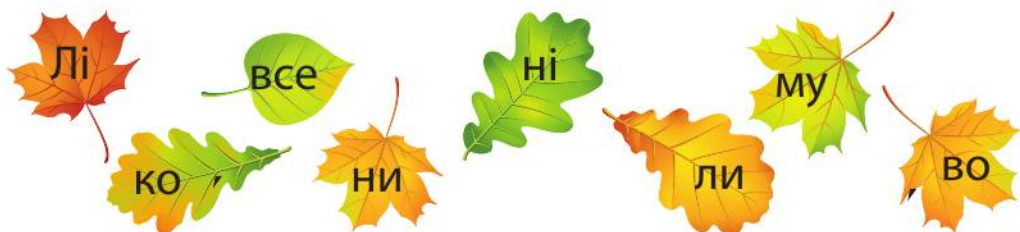

Утвори нові слова.

Екскаватор _____, _____, _____, ...
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10   2 5 3 7   4 5 6 7   1 0 9 8

«Збери» слова. Прочитай прислів'я. Перше слово написано на кленових листочках, друге — на тополиному, третє — на листочках дуба. Поясни, як ти розумієш це прислів'я.

Розкажи, що змінилося на малюнках.

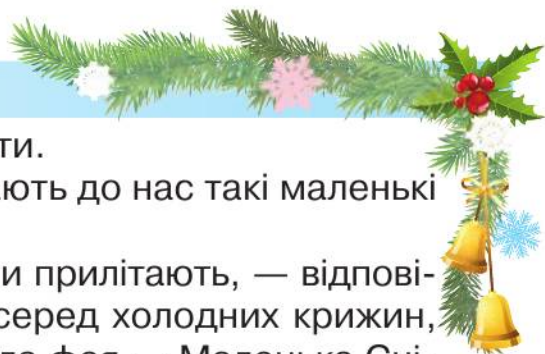

Загадка

— Сходи ввєрх і вниз біжать!
 — Ну а люди?
 — Всі стоять!
 — Знаю я! — сказав Дмитро. —
 Сходи — _____ у метро.

Ескалатор — рухомі сходи в метро.

Евеліна ніяк не могла заснути.

— Матусю, а звідки прилітають до нас такі маленькі сніжинки?

— Я розкажу тобі, звідки вони прилітають, — відповіла мама. — У далекій країні, серед холодних крижин, у сніжно-білому замку живе біла фея — Маленька Сніжинка. У неї є друзі — Сніговий Слон і Снігова Ягничка. Протягом весни й літа Сніжинка пряде срібну нитку з пухнастої вовни Ягнички. Вона робить мереживні біленькі пухнасті шубки. Сніжинка кладе їх до великої крижаної скрині.

На-ста-є зи-ма. Фе-я ді-ста-є зі скрині бі-лу шуб-ку й по-чи-на-є ї-ї стру-шу-ва-ти. З пух-нас-тих ві-зе-рун-ків шуб-ки ле-тять сні-го-ві зі-роч-ки.

До-по-ма-га-є Сні-жин-ці Сні-го-вий Слон. Він що-си-ли дму-ха-є сво-їм хо-бо-том — і сні-жин-ки роз-лі-та-ють-ся по всій зем-лі. Так три-ва-є всю зи-му...

За Л. Ра

Мама розказала Евеліні казку чи правдиву історію? Вислов власну думку.

Намалюй удома фею Сніжинку та її друзів такими, якими ти їх уявляєш.

У назві якого предмета є три звуки [e]?

Визнач схему останнього слова тексту: [- ó | - •], [- ó | = •].

Бачу **Д, д** (де). Чую [**д**], [**д'**].

д р і * д

[- = • - -]

д * т е л

[= • | - • -]

л е * і д *

[- • | = • =]

Д → а да
о до
у ду
и ди
і ді

а → ад
о → од
у → **Д** уд
и → ид
і → ід

бу-ди-нок дах ди-мар під-ві-кон-ня

две-рі

дро-ва

ве-ран-да

до-ріж-ка

схо-ди

— **Доб-ро-го ран-ку!** — мов-лю за зви-ча-єм.

— Доб-ро-го ран-ку! — кож-но-му зи-чу я.

— **Доб-ро-го дня вам!** — лю-дям ба-жа-ю.

— **Ве-чо-ра доб-ро-го!** — стріч-них ві-та-ю.

І ус-мі-ха-ють-ся в від-по-відь лю-ди —
Доб-рі сло-ва ж бо для кож-но-го лю-бі.

Б. Бірюков

- Як ми називаємо виділені слова?
- Добери до кожної ситуації слова-вітання.

Склади й прочитай прислів'я.

Ласкаве

тепло

весни.

СЛОВО —

У дворі Леонід.

 Що ти знаєш про героїв казки «Снігова королева» хлопчика Кая та дівчинку Герду? Розкажи.

Прочитай та відгадай загадку. Кожне слово загадки написано на окремій сніжинці. Вимов звуки у слові-відгадці.

● Порівняй вимову звуків, які позначають виділені букви.

дині

плід

плоди

тіні

пліт

плоти

● Про які подарунки мріяли Марина, Данило, Кирило та Настя?

Даринка повісила останню іграшку на ялинку. Розкішна ялинка мерехтіла великими білими кулями. Добрі, веселі ангели прикрашали кожну кульку. До цих новорічних прикрас Даринка доклала чимало зусиль. Усі новорічні іграшки вона готувала на різдвяний ярмарок.

На цьо-му ве-се-ло-му яр-мар-ку можна бу-ло ді-ста-ти приз за най-кра-щу ро-бо-ту. А-ле дів-чин-ка хо-ті-ла по-да-ру-ва-ти сво-ї іг-раш-ки тим, у ко-го їх не-ма-є. Да-рин-ка ві-ри-ла, що ї-ї ве-се-лі ан-ге-ли, та-кі щи-рі й доб-рі, о-бо-в'яз-ко-во при-не-суть лю-дям ща-стя, мир і доб-ро.

За І. Шевчук

- Уважно розглянь ангела, якого зробила Даринка. Спробуй і ти зробити таку ялинкову прикрасу. Подаруй її тому, кому захочеш.

Як ти оцінюєш вчинок Даринки? Вислов власну думку. Чи хочеш ти зробити ялинкову прикрасу для подарунка? Порівняй схему [– ● –] з останніми трьома словами тексту. Якому слову вона відповідає? До яких з намальованих предметів можна поставити питання **хто?**

Бачу **З, з** (зе). Чую [**З**], [**З'**].

к о * з а

* у з о к

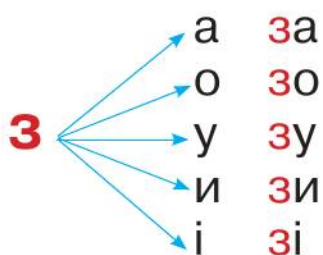
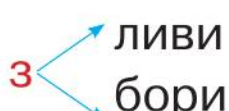

[- • | - • -]

з і р к и

[= • - | - •']

Зи-ма в лі-сі. Зві-рі ко-ло . Во-ни при-кра-
си-ли : по-ві-си-ла і . по-ві-сив
 і . при-ніс і .

А де ?

— Привіт! !

Розшифруй те, що сказав Дід Мороз.

Прочитай вірш голосно й виразно.

Зій-ди, зі-ронь-ко-зір-ни-це,
Зо-ло-та-ва зо-ря-ни-це,
За-ві-тай до нас в до-ли-ну,
За-сі-яй хоч на хви-ли-ну,
Бо згу-би-лись зай-че-нят-ка
І не мо-жуть знай-ти хат-ку.

Л. Вознюк

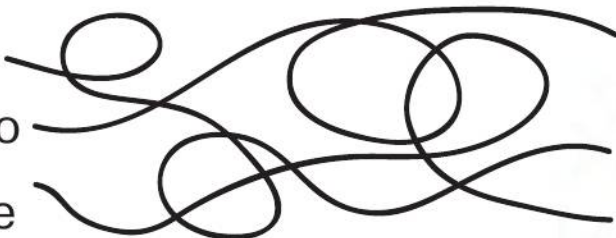

У словах–назвах намальованих предметів букви знаходяться не на своєму місці. Прочитай назви предметів.

рузб

зулізо

рнوزه

- Розглянь малюнки. Прочитай назви предметів. Чим цікаві ці слова? **Зáмок**, **замóк**.

Прочитай скоромовку повільно, швидко, ще швидше.

Скоромовка

Їхав віз,
Сіно віз,

А візник
З воза зник.

Є. Григор'єва

Утвори нові слова.

Заморозила _____, _____, _____, ...
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10   3 4 5 6 7   7 8 3 1 0   3 8 5   9 6 7 1 0

Порівняй вимову звуків, які позначають виділені літери.

зір-ка

зли-ва

Зі-на

сір-ка

сли-ва

сі-но

- Прочитай прислів'я. Як ти його розумієш?

Узимку зі — улітку з .

зи-ма́

то-пі-ла

ва-рі-ла

зи-мо́-ва

на-то-пі-ла

зва-рі-ла

зи-мо́-ві

за-то-пі-ла

на-ва-рі-ла

У зимовому лісі морозно. Звірі змерзли.
 натопила . Зварила з , , уз-
ва́р. Малі лузали .

Мороз приморозив лапки. сіла в'я-
зати теплі . Це — подарунок .

Снігова баба і зайчик

Надворі відлига. Ми з Мариною вирішили зліпити снігову бабу.

— Рукавички промочите, — зашипів старий гусак.

З вуглинок зробили очі, підвели брови, намалювали смішного рота. Марина закутала бабу хустиною. З морквини зробила їй носа.

— Біля баби кладіть капустяне листя і моркву. Тепер бабиного носа зайчик уже ніколи не забере, — сказав дідусь.

За П. Королем

1

2

3

- Упорядкуй малюнки відповідно до розвитку подій у тексті.

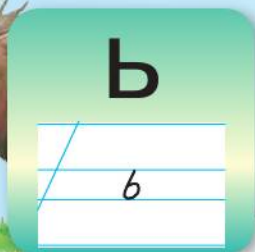

При якій умові зайчик не забере бабиного носа?

Про що попереджав дітей старий гусак? Ти погоджуєшся з його думкою?

У якому з двох слів — **слива** чи **злива** — перший звук вимовляється дзвінко?

У якому реченні тексту — другому чи останньому — буква **з** є словом?

т	*	л	ь	п	а	н	и

л	ь	о	н

[= • -]

л	*	л	ь	к	а

кі		
ті		нь
лі		

сі		
мі		ль
ро		

де		
пе		нь
оле		

тин	[- • -]
тінь	[= • =]

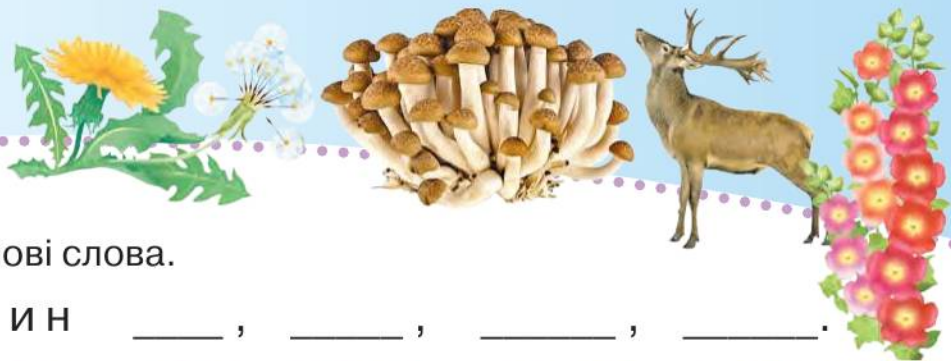
син	[- • -]
синь	[- • =]

рис	[- • -]
рись	[- • =]

Я не шість, але радію:
 Звуки зм'якшувать умію.
 От, наприклад: тінь і лінь,
 Півень, заєць, сіль і кінь...
 Ви без мене слово «қамінь»
 Прочитали б як «камін»!

день	алень	льон

Утвори нові слова.

Апельсин _____, _____, _____, _____.

«Збери» склади. Утвори слова.

● Визнач, що не так на малюнку.

● Хто один, а кого на малюнку зображено багато?
Вимов слова-назви намальованих предметів, у яких є **ь**.

Що тобі відомо про героїв казки «Дюймовочка»? Розкажи.

Прочитай слова. Яку букву «загубили»? Як вимовляємо звуки перед знаком м'якшення?

м	и	т	
м	і	д	
с	і	л	
к	і	н	

л	о	с			
о	л	е	н		
к	а	р	а	с	
в	е	д	м	і	д

«Збери» на сніжинках букви та прочитай прислів'я. На якій сніжинці «загубилася» буква? Назви її.

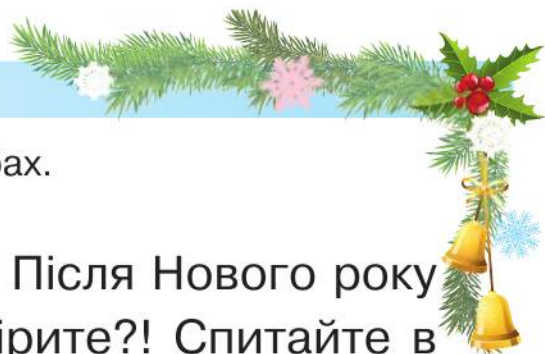

Привезли з лісу . Поставили в кімнаті, прикрасили. Радісно всім. А сумно. Нема ні лісу, ні , ні .

«Де небо, де ?» — заплакала . Та не помітили сльози . Тільки синьоока Оленка помітила і сказала: « _____»

За В. Сухомлинським

Що сказала Оленка? Вислов власну думку.

Прочитайте казку в особах.

— Новина! Новина! Після Нового року день стає довшим! Не вірите?! Спитайте в Лісовика!

— У такому випадку ми будемо довше спати.

— Треба всім зібратися та йти до старого Лісовика. Він усе знає.

Прибігли лісові звірі: , , і .

Прискакав .

Прибіг .

Прилетів , а за ним .

— Будемо всі йти до Лісовика?

— Ні. До Лісовика йдуть ті, у кого в назві є знак м'якшення. Інші ідуть до .

Скільки звірят підуть до Лісовика. Чому?
Чому сови сказали, що будуть довше спати?
У словах **лось**, **лосі** букв порівну?
Яка схема стосується слова **олень**:
[• | — • =] чи [= • =]?

Бачу **Б**, **б** (бе). Чую [**б**].

б і л к а

[= • - | - •]

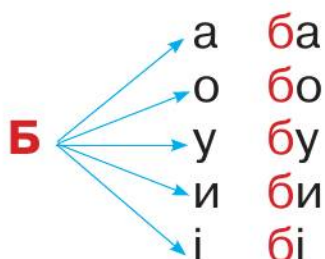
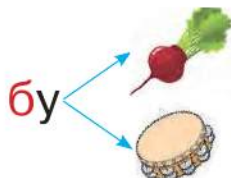
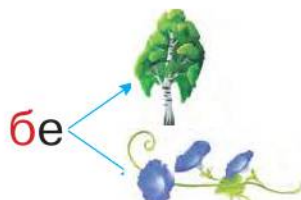
к у л ь б а б а

б у з о к

[- • | - • -]

Білі коти сиділи в білому будинку. Усередині все було біле. Білі столи з білими скатертинами. Біле вікно, білі занавіски. Коти білі — сліди на снігу білі.

Бігла білочка в долинку,
Бачить бубликів торбинку.
Діток швидко погукала,
Бубликами частувала.
Під березою сиділи,
Усі бублики поїли.

Ж. Вовк-Черемуш

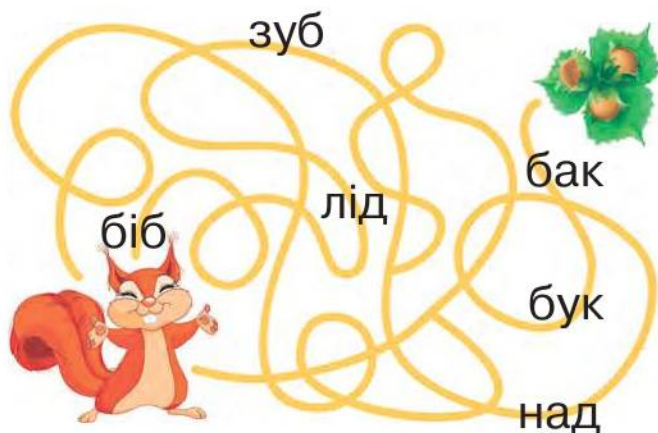

Утвори нові слова.

Бубликами _____, _____, _____.

Допоможи білочці знайти дорогу до горіхів. Прочитай слова. Скільки складів у цих словах?

Утвори нові слова.

Б а р в і н о к

_____ , _____ , _____ .

Знайди серед букв слова.

к	о	б	і	д	к	у
о	б	р	а	т	к	н
м	н	б	у	к	в	а

Прочитай та запам'ятай прислів'я, написане на новорічних кульках.

- У магазині тобі треба купити вироби з хліба, у назві яких є буква **б**. Назви те, що ти купиш.

Бурко — старий борсук, сусід мами Лиски та двох її синів — Пухнастика та Шустрика.

Тільки-но мама йшла на полювання, малі бешкетники вже нагорі. Сховаються під кущем і спостерігають.

— Пухнастику, глянь, який великий та сердитий жук повзе! — вигукнув Шустрик.

— А як ти знаєш, що він сердитий? — спитав Пухнастик.

— Бо чуєш, як гуде!?

Отак брати просиділи до вечора.

— Шустрику, ходімо додому, мама буде хвилюватися.

Лисенята кинулися до мами. Вони не хотіли, щоб вона хвилювалася.

— Де ж це ви були? Я з ніг збилася, вас шукаючи. Я так хвилювалася!

— **Ніколи не виходьте з дому самі, аж доки не підростете!** — буркнув дядько Бурко.

— Пробач, матусю, ми більше не будемо! — пообіцяли лисенята.

За М. Князевич

Як ти оцінюєш вчинок лисенят? Вислов власну думку.

Чи погоджуєшся ти з думкою старого Бурка?

Яка схема стосується слова **білка**: [=´-|-•] чи [-•-|=•]?

У якому слові-назві намальованого предмета є звук [б']?

Мої навчальні досягнення. Я умію, можу

- Відшукай предмети, у назві яких є звук [з'], звук [д'], два звуки [е].

- Чим цікаві назви цих предметів?

- Відшукай предмети, у назві яких букв більше, ніж звуків.

- Вибери транспорт, у назві якого є буква л.

- Прочитай склади. Відшукай слова з цими складами.

-ріл-
-зор
-мос

космос
тарілка
телевізор

Пригадай історії героїв, які ми читали. Хто це робив?
Хто це сказав?

***

— Біля баби кладіть капустияне листя й моркву. Тепер бабиного носа зайчик уже ніколи не забере, — сказав ... .

***

— Робити добро й допомагати тим, хто цього потребує, завжди вчасно, — каже ... .

***

— Ніколи не виходьте з дому самі, аж доки не підростете! — буркнув дядько ... .

***

А людей, які сміять, ... більше до озера не пускала.

СТАРІ КАЗКИ НА НОВИЙ ЛАД

- Пригадай та розкажи казку «Рукавичка».

Різдвяна рукавичка

Тісно стало звірятам у рукавичці — так, що от-от вона розірветься. Став ведмедик колядувати. Сподобалося звірятам. Почали й вони підтягувати разом з ведмедиком. Аж їхня рукавичка наче побільшала. Від коляди не тільки душа добрішає, а й рукавичка збільшується.

Стало всім так добре, так просторо!

— Треба подякувати дідусеві за рукавичку.

— То, може, напишемо йому вітального листа? — питає зайчик.

Так і зробили. Зайчика вибрали за писаря. Усі підказували, а зайчик писав.

Лисичка з мишкою та жабкою зробили конверт. Передали його сороці, щоб вона віднесла дідусеві. Ось цей лист:

Любий дідусю!

Вітаємо тебе з Новим роком і Різдвом!

Дуже дякуємо за твою рукавичку. Просимо тебе: не забирай її в нас до весни. У ній нам дуже добре й тепло.

Завтра чекай колядників.

Твої лісові друзі

От на другий день повставали звірі раненько, повдягалися чепурненько. Кабана зали-

шили стерегти рукавичку й подалися до дідуся колядувати. Дорогою ведмедик учив усіх колядувати й щедрувати. Ідуть, а назустріч — колядники з вертепом.

— Привіт, коляднички! — вигукнув зайчик.

— Привіт! Ви що, звірята з рукавички? — питають діти. — До кого ви йдете?

— До дідуся, який загубив рукавичку. Гайда з нами колядувати!

От пішли вони разом. Прийшли до дідусевої хати:

— Дозвольте нам колядувати! — попросив зайчик.

— Колядуйте! Колядуйте! — сказав дідусь.

— Я ще не мав таких колядників.

Після коляди дідусь дав звірятам по торбинці з подарунками й запросив їх на кутю.

Попрощалися звірята з дідусем, а він і каже:

— Віднині моя загублена рукавичка — ваша. Я вам її дарую.

Ох і втішилися звірі! І подалися до своєї рукавички (За І. Малковичем).

Ідеї для маленьких акторів. Розіграйте казку «Різдвяна рукавичка».

Святкуємо Новий рік!

Задрімає в хмарах сонце,
новорічна ніч настане,
і в засніжене віконце
тихо Дід Мороз загляне.
Він розв'яже загадково
чарівну свою торбинку,
подаруночки чудові
покладе нам під ялинку.

Т. Шкляренко

Живі ялинки на Новорічні та Різдвяні свята є для багатьох людей традицією.

Уявіть собі, скільки гине зелених красунь!

— А як же без ялинки? — скажеш ти. — Де класти подарунки?

— Не хвилюйся! Можна купити ялинку в горщику. Потім висадити її в ґрунт. Можна використати штучну ялинку або ж прикрасити гілочку живої ялиночки, зробити ялинковий вінок, святковий букет.

**Діти світу вітають вас з Новим роком
і Різдвом Христовим!**

Італія

Америка

Китай

Японія

Франція

Німеччина

Навчальне видання

Захарійчук Мар'яна Дмитрівна

Українська мова Буквар

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

(У 2-х частинах)

ЧАСТИНА 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за державні кошти. Продаж заборонено.

Художники В. Дунаєва, Н. Андрейченко, Ю. Мітченко

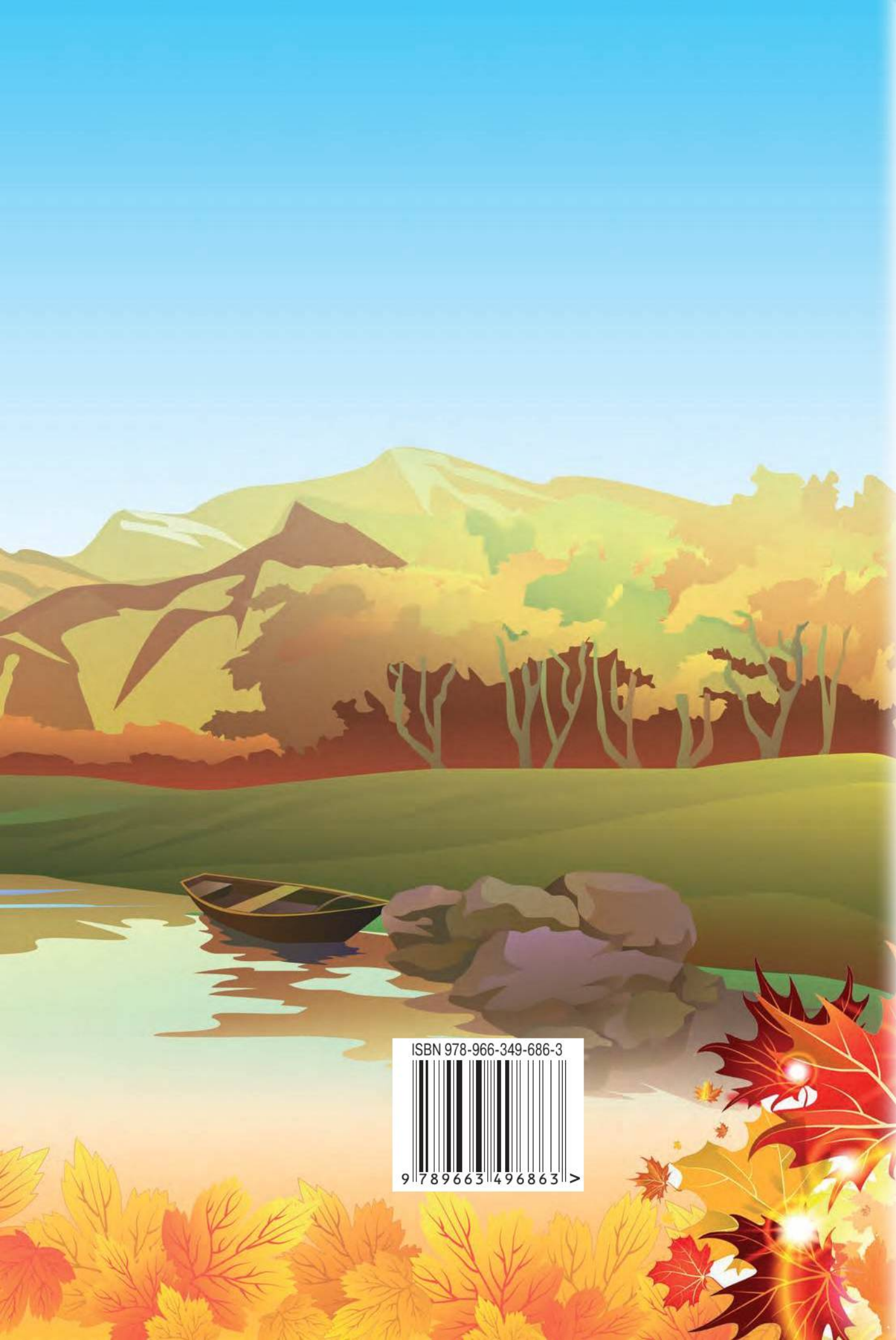
Редактор *Н. Забаштанська*
Художнє оформлення та макет *Н. Антоненко*
Технічне редагування *Л. Ткаченко*
Комп'ютерна верстка *С. Груніної*
Коректори *І. Барвінок, С. Бабич*

Підписано до друку 13.07. 2018 р.
Формат 70×100/16.
Гарнітура Прагматика С. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 9,072. Обл.-вид. арк. 14,824
Ум. фарбовідб. 32,288. Тираж 25 024 прим.
Зам. №

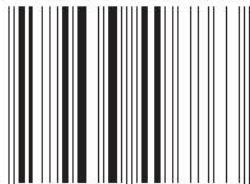
Видавництво «Грамота», вул. Паньківська, 25, оф. 13, м. Київ, 01033
Електронна адреса: info@gramota.kiev.ua
Свідцтво про внесення до Державного реєстру України
суб'єктів видавничої справи ДК № 341 від 21.02.2001 р.

Віддруковано з готових діапозитивів видавництва «Грамота»
у друкарні ТОВ «КОНВІ ПРІНТ».
03680, м. Київ, вул. Ежена Потье, 12.
Свідцтво ДК № 6115 від 29.03.2018 р.

ISBN 978-966-349-686-3

9 789663 496863 >